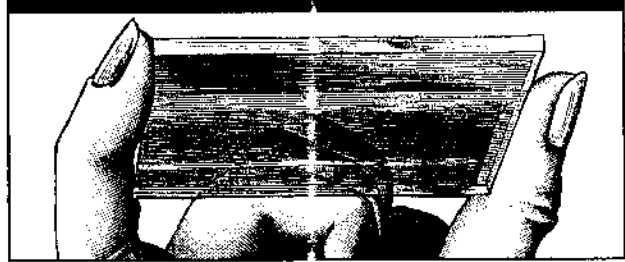

Cezar PAUL-BĂDESCU

cultura pe sticlă

TVR 2 se scufundă rapid și sigur

Într-o vreme, TVR 2 era gândit să fie un post de nișă, adresat tinerilor. De atunci datează *Tonomatul DP 2*, prezentat cîndva de Măruță, și alte emisiuni în care tinerii erau invitați să dezbătă problemele specifice vîrstei lor. Altă dată, TVR 2 devenise postul cu cea mai consistentă ofertă culturală, cu mult deasupra TVR Cultural. Pe TVR 2 puteai vedea filme foarte bune (așa cum a fost, de exemplu, cele din seria dedicată regizorului Pedro Almodóvar) sau emisiuni bine făcute. Între acestea din urmă, sînt cîteva pentru care am avut numai cuvînte de laudă în spațiul acestei rubrici. De exemplu, *De-cle lu' Mitică*, o excelentă emisiune de reportaj, care surprindea foarte bine comedia „României profunde”. Sau *Bazar*, emisiunea prezentată de Răzvan Marc și produsă de Ana Maria Caia – cea mai bună emisiune de *travel* de la noi și totodată un excelent exemplu pentru cum se poate face, cu inteligență, cultură la televizor. Tot așa, știrile de pe TVR 2 (*Ora de știri*) erau cele mai consistente și mai netabloide știri de la posturile de televiziune românești.

Astăzi, TVR 2 dă numai reluări ale *Bazarului* – nici n-ar avea cum să facă altfel, pentru că a întrerupt de ceva vreme colaborarea cu echipa Anei Maria Caia, pe motiv că nu mai este interesat de emisiunea respectivă. *Ora de știri* și-a pierdut pe drum diferența specifică și a devenit o emisiune care roia, punct cu punct, materialele prezentate la știrile de la ora 19, la TVR 1. Am urmărit în ultimele zile și am constatat acest lucru: știrile sînt exact aceleași ca la TVR 1, cu aceleași „materiale beta”, uneori chiar în aceeași ordine. Ceea ce diferă este doar vocea prezentatoarei care spune textul introductiv. În schimb, chiar și textul de prezentare a știrilor este identic. Păcat de Adriana Muraru!... – fără îndoială cea mai bună și mai serioasă prezentatoare de știri pe care o avem la ora actuală.

Cît despre intenția inițială ca TVR 2 să fie un post pentru tineret – și asta s-a dus pe apa simbetelor. Măruță a plecat la PRO TV, iar *Tonomatul DP 2* a devenit acum *Tonomatul de vacanță*, o copie palidă a ceea ce a fost această emisiune la început. Nu zic că, pe vremea lui Măruță, emisiunea era o lumină, dar măcar avea un prezentator creditat de presa tabloidă drept „vedetă” – ceea ce contează foarte mult pentru audiența unui asemenea tip de producție de televiziune.

Oricum, ideea de a construi un post dedicat tinerilor era perdantă din start. Tinerii petrec prea puțin timp în fața televizorului. Pentru ei, vedeta incontestabilă este un alt ecran – cel al computerului. Comunică pe messenger, clipurile le vîd pe YouTube, iar filmele și muzica le descarcă de pe DC++. Este și motivul pentru care un post ca MTV nu are deloc succes la noi.

La ora actuală, TVR 2 este un canal de televiziune în derivă, lipsit total de identitate, făcut la minimă rezistență, cu materiale de amputură și cîrpele din vestimentele vechi. Din oferta de programe, poți să spui că e un post generalist, care dă de toate și de fapt nimic. Ca post generalist însă, chiar dacă emisiunile ar fi fost în regulă, TVR 2 n-ar fi avut nici o șansă, în competiția acerbă de pe acest segment, unde marii jucători (PRO TV, Antena 1) au o forță extraordinară.

Zilele trecute, Iulian Comanescu făcea pe blogul lui, „Media lui Comanescu”, o comparație între audiențele înregistrate de televiziuni anul trecut și cele din iulie 2008 (topurile primelor zece poziții). În 2007, TVR 2 încă se mai afla pe locul 7 (după, în ordine, PRO TV, Antena 1, TVR 1, Acasă, Realitatea TV și Prima TV). Acum, TVR 2 nu se mai regăsește deloc printre primele zece locuri, într-un top în care Kanal D și Național TV sînt pe ultimele.

Să fii depășit de Național TV, un post care stă să se desființeze, e ce poate fi mai rău pentru o televiziune.

Matei MARTIN

Dezastrul în direct și în exclusivitate

Vară și, cînd e secetă de informații, un potop e mană cerească pentru televiziunile de știri în flux continuu. Vestea proastă e că autoritățile de-abia fac față dezastrului; vestea și mai proastă e că în fabricile lor de știri, jurnaliștii se pricep de minune să exploateze dezastrul și să-l transforme în puncte de audiență; vestea cea mai proastă e că jurnaliștii devin astfel regizori și actori de blockbuster.

Ca și cum catastrofa reală nu ar fi oricum suficient de mare, ni se mai și înscenează un Potop ca-n Biblie. Titrînd „Moldova sub apă”, „România, o apă și un pămînt”, „Blestemul apelor”, „Înnecați (sic!) în lacrimi”, „Speranța doar în Dumnezeu”, televiziunile au transmis, timp de zece zile, dezastrul.

Elicoptere, politicieni, cifre și titluri

Realitatea TV, de pildă, a difuzat imagini aeriene cu unul dintre satele afectate, atenționîndu-i pe telespectatori că urmăresc „imagini în exclusivitate cu dezastrul”. Cîteva zile mai tîrziu, televiziunile transmiteau în direct fisurarea unui dig sau „deversarea controlată” de la Stîncă Costești. Momente tensionate cînd editorii le-au mai adăugat un plus de spectaculozitate (că doar acesta e sensul știrilor) prin intermediul supratitlurilor: „În așteptarea apelor”, „Alertă la baraj” sau „Pericol la baraj”, „Dig în pericol”, „Amenințarea apelor”.

Dacă exagerările și imaginile voit șocante devin, încetul cu încetul, ridicole, cifrele și statisticile spun și mai puțin. O droaie de politicieni și de funcționari s-au apucat să înșire, cumînți, tabele întregi, în fața micului ecran. La televizor, un dezastru mare este îmblinzit odată ce e tradus în cifre. Citarea, fără explicații, a unor cifre brute, nu mai transmite nimic telespectatorului a cărui vigilență a fost deja amorțită de atîta sirop vărsat din tubul catodic. Titrînd „Cifrele dezastrului”, „Proporțiile dezastrului” sau „În urma potopului”, cele două principale posturi de știri au transmis în direct conferința de presă a Ministerului de Interne. Timp de mai bine de o jumătate de oră, secretarul de stat Paul Dobre a comunicat cifre: 156 de localități afectate. Aproape zece mii de persoane evacuate. Complet distruse – 245 de locuințe, alte 123 fiind în prag de prăbușire; 4.585 de gospodării au fost inundate. Dobre a mai precizat că „se lucrează cu peste 2000 de oameni, dintre care 1500 sînt angajați ai Ministerului de Interne” (de parcă ar conta ai cui angajați sînt cei trimiși să-i ajute pe sinistrați).

Alte cifre, același efect de adormire: măsurile imediate întreprinse de guvern. Același Paul Dobre explică la televizor că „a continuat distribuția către populație a produ-

selor de primă necesitate, fiind astfel împărțiți peste 400.000 de litri de apă minerală, 35 de tone de pîine, 28 de tone de pateu, 38 de tone de conserve de carne, 44,5 tone de mălai, 13,5 tone de făină” (fără număr!, fără număr!). Exact ca în vremurile de tristă amintire, cifrele și statisticile nu spun nimic, absolut nimic, și în lipsa unei munci jurnalistice prin care să se urmărească, de pildă, dacă aceste ajutoare sînt suficiente sau dacă ajung unde trebuie sau dacă mai e nevoie și de altceva sau etc., simpla lor enumerare este deconcertantă.

Vinovații sînt ceilalți

Cît despre cauzele acestui dezastru, ele sînt căutate, evident, undeva departe: de pildă în Ucraina (din primele explicații reieșea că acolo a plouat foarte mult și că autoritățile ucrainene nu ar fi transmis în timp util alertele hidrologice către autoritățile române), în încălzirea globală (despre care se vorbește mult în ultimii ani, dar pînă acum, nici efectele și nici măcar simptomele nu au fost clarificate), ba chiar la divinitate (președintele Băsescu a afirmat că „și Dumnezeu, nu numai autoritățile, e responsabil pentru inundații”). O fi cineva, acolo sus, responsabil cu potopul, dar de inundații pot fi acuzați și oamenii de pe pămînt. Faptul că foarte multe case au fost construite în albia rîului sau în zona inundabilă, nu a fost menționat decît în treacăt de premier. A încercat vreun jurnalist să vadă cîte locuințe sînt în această situație? A verificat vreun reporter cine a dat autorizație pentru construirea acelor case? Nu, pentru că reporterii au fost prea ocupați cu transmisia în direct a conferințelor de presă susținute, în ritm alert, de diverși miniștri și secretari de stat.

Adina POPESCU

Jurnalismul de tip safari

În urmă cu cîteva ani, pe vremea cînd *infotainment*-ul românesc abia prindea contur, mă intersectam pe culoarele unei televiziuni cu reporterii de la știri. Nu-i invidiam: aveau mai mereu ochii roșii și cearcăne, figuri posace, fumau mult (pe atunci nu prea conta cum arătau cînd plecau la filmare, căci nu transmiteau în direct de la fața locului). Toți visau să se mute la alte departamente, cum ar fi „la producție”, unde încă se mai făceau reportaje lejere și emisiuni care presupuneau plimbări cu camera de filmat prin țară și întoarceri acasă cu sarsanalele pline. Operatorii de la știri erau cei mai hîituiți. Primul drum după ce ieșeau din „tură” era la circiumă. Însă cel mai des mă întîlneam cu ei în timp ce cărau în spate trepiede și înjurau printre dinți. „Unde mergeți?” „Accident pe DN1.” „În seara asta cu poliția, face razie în Ferentari!” „Nu știu... la mama dracului... s-a rupt un pod!” Erau cu toții lipsiți de cea mai vagă urmă de entuziasm. Nu se simțeau motivați. La știri nu lucrau decît cei lipsiți de experiență, ca să-și facă ucenicia sau cei care, dintr-un motiv sau altul, nu prea vroiau să dea pe acasă. „Mi-a făcut scandal producătorul că nu i-am adus zăpadă!” – se plîngea cineva după o ninsoare abundentă care blocase întregul oraș. „Am filmat cei mai mari nămeți pe care i-am găsit... ce era să fac? Să-i construiesc cazemate?”

Astăzi, cei care au rezistat la știri privesc acele timpuri cu dispreț. Dar sînt puțini. De altfel, e șocant să realizezi modul în care au „evoluat” televiziunile de la noi în nici 10 ani. De curînd am văzut o înregistrare a emisiunii *Veniți cu noi pe programul doi*. În studio se fuma, iar lichidul galben din pahare părea să fie bere. Atmosfera de mică suetă la cafenea era, în felul ei, înduioșătoare, însă mai autentică decît „șezătorile” pe care le organizează acum Mihai Tatulici. Dar să revenim la știri, unde tocmai s-a format o nouă

generație de reporteri (rareori mai vîd la televizor figurile triste de acum 5-6 ani). Ei sînt *altfel*. Au deja un microb. Intră în vrie. Una dintre motivațiile principale este faptul că apar pe sticlă. Îi cunoaște lumea. Așa că li se cere inventivitate: dacă e tîrg de nunți, te îmbraci în mireasă, dacă e raliu, apeși pe accelerație, dacă e accident, te pui pe targă. Învăț să facă echilibristică și să jongleze și, la un moment dat, nici nu mai realizează că o fac pentru rating. Sînt experiențe „extreme” care compensează lipsa unei vieți reale, în afara televiziunii. O viață normală pentru care nu mai au timp.

Exagerările devin evidente în momentul în care se întîmplă o catastrofă. Categorie, nu sîntem cel mai năpăstuit popor de pe pămînt. Peste tot sînt inundații, cutremure, uragane și alte dezaastre. Însă atitudinea reporterilor noștri față de „știrea” propriu-zisă este de cele mai multe ori cea a excursioniștilor din Africa plecați la vînătoare de lei. Echipamentul adecvat e obligatoriu ca să pară cît mai profi și cît mai „de acolo”. Buzele însă rămîn în continuare rujate, fondul de ten bine întins. Mai mult decît atît, reporterii de azi îți dau senzația că într-adevăr construiesc cazemate, deși zăpada nu se vede pe nicăieri. Se „pozează” în mijlocul șuvoiului cel mai puternic, în dreptul casei celei mai dărăpănată și transmit în direct, cu conștiința împăcată că așa se face „meseria”. Apoi se urcă în jeep-uri și se întorc la televiziunile lor, pentru a se ocupa de știrile de sezon. Mica lor vacanță „exotică” se încheie aici, însă dramele oamenilor abia acum capătă amploare. Cui îi mai pasă de ce se întîmplă după ce apele se retrag și soarele strălucește pe cer? Africa s-a mutat deja în altă parte.

la dispoziția dumneavoastră

Între tragic și comic

Dezastrul inundațiilor din Moldova a devenit un bun prilej pentru televiziuni - în special cele de nișă - de relatare a tragicelor evenimente. S-a pedalat pe exagerări, pe epitete, necazul sinistralilor fiind speculat, uitând de nevoia încurajării lor. Au fost relatări care datorită poftelor de senzațional deveneau ridicole.

Ileana Lucaciu ileana.lucaciu@romaniailibera.ro

S-a repetat și anul acesta tragedia inundațiilor spre „norocul” televiziunilor de nișă, în special pentru Realitatea TV. Tratarea acestui dramatic subiect a fost făcută însă amatoristic, în fraze bombastice. Buletinele informative de la Realitatea TV debutau cu un „prolog” cu mereu aceleași imagini dramatice ilustrate muzical, de parcă telespectatorii dormeau de informație de o astfel de prefată aveau nevoie. Muzica nu a lipsit din nici un buletin de știri în intenția de a impresiona. Reporterii puneau sinistralilor întrebări stupide, de genul „Ce v-a mai rămas din casă?” sau „Ați mai trăit un asemenea potop?” ori „Vă e frică de hoți că vă prădează casa?” și, evident, „clasică” întrebare: „Cum vă simțiți?”. Printre cei cinci decedați a fost și un adolescent. Reporterul relatează de la fața locului „copilul a fost smuls de lângă tată” de parcă ar fi asistat la viitura care a provocat tragedia. Cei din studio mereu întrebau insistent pe reporterii din teritoriu sau pe cei acreditați la guvern: „Chiar nu au murit oameni?”, „Câți decedați mai sunt?”. Mai mult, duminică, 20 iulie, Realitatea TV a găsit de cuviință să ne consoleze anunțând: „Vremea la extreme pe tot mapamondul” și ne-a îmbărbătat făcând un bilanț al unor catastrofe din lume, unde au izbucnit incendii și sunt inundații. Cutremure n-au descoperit în acea zi, dar tot la „catastrofe” au trecut și o ninsoare timpurie din Australia, imaginile arătând cum se băteau cu bulgări de zăpadă niște tineri. Disperaților după senzațional le-au lipsit imagini de la inundațiile din '70, date de postul public, care încerca să ne atenționeze că inundațiile n-au apărut în 2008. Nimeni însă nu a încercat să inves-

tigheze de ce se construiesc case în preajma albiilor unor râuri rebele ca Prutul și Siretul, de ce autoritățile nu iau măsuri de protecție. Toți însă deveniseră specialiști în inundații, „amonte” și „aval” erau cuvinte nelipsite din orice transmisie de la fața locului, adeseori încurcată fiind folosirea lor. Important era „dezastrul” și faptul că „membrii guvernului au îmbrăcat cizme de cauciuc și au pornit pe teren”. Bomboana

„Uciși de puhoie” • „România o apă și-un pământ”
• „Disperarea apelor” • „Îngenuncheați de ape”

pe colivă a fost la Realitatea, invitarea senatorului Adrian Păunescu, angajat, se pare, permanent al postului, să comenteze inundațiile. (Mulțumesc cetățeanului din Constanța care mi-a trimis o vedere-satiră: „Atenție la ce (...) alegeți!”). Când „celebrele” coduri galben, portocaliu, roșu făceau tot felul de avertizări și era așteptată o viitură pe Siret, la „emisiunea care pune punctul pe zi”, adică la „Realitatea zilei”, Răzvan Dumitrescu ne-a oferit o ediție umoristică, „Astrele politicii”. Iritat poate că doi comentatori, analiști din presa scrisă au acceptat să candideze pentru Parlament, Răzvan Dumitrescu a invitat pe astroloaga Mariana Cojocaru să facă publice previziunile sale privind rezultatul alegerilor parlamentare din toamnă. Astroloaga animă și divertismentul de la postul public „Cafeneaua astrelor”! Ediția a fost jalnică și era incredibil cum un jurnalist stimat ca Răzvan Dumitrescu e capabil să pună întrebări stupide de genul: „Traian Băsescu

va avea un noiembrie bun?”, „Cine iese din joben, Avramescu sau Năstase?”, „Adrian Năstase cum se simte în noiembrie?”. Era foarte interesat de soarta domnului Năstase, după ce în episodul anterior celui cu astroloaga, ne explicase că locuințele dănsului au adăposturi atomice pentru că „așa obligă legea”! „Tot ce construim trebuie să aibă astfel de adăposturi”. Informația este foarte prețioasă și ar trebui cei de la Realitatea să investigheze dacă toate construcțiile respectă legea, așa cum a respectat-o dl Năstase! Așteptăm cu interes la „Realitatea zilei” și pe mama Omida cu previziuni despre rezultatele votului uninominal! Se pot folosi pentru ilustrare aceleași imagini de la „Astrele politice”, în care cupluri celebre (familia Tăriceanu și Năstase) dansează tandru cu diferite prilejuri sau Elena Udrea e în costum de baie. Oricum, doamna astroloagă ne-a convins că poate fi un analist politic capabil să întrecă în audiență pe omul cu laptop de la Antena 3. Când furia apelor s-a mai liniștit, televiziuni naționale, precum Pro TV și Antena 1, au revenit imediat la buletinele de știri „normale”, ce debutau cu aruncarea de la etaj a unui individ și un viol urmat de o crimă într-un sat! Dar să nu fim atât de critici la adresa prestației televiziunilor noastre dragi. Sâmbăta, tot la Realitatea TV, spre miezul nopții, tineri reporteri, moderați de Mirela Voicu, dezvăluiau câte ceva din ce se află în spatele știrilor. Erau excelenți, inteligenți în comentarii. Să sperăm că ei nu se vor su-pune manierismului în ambalajul „senzațional” ce macină buletinele de știri și talk-show-urile. Și luni, tot Realitatea a întins o mână de ajutor sinistralilor printr-un tele-don, lăsând „senzaționalul” deoparte.